

Metodologický úvod

Od roku 2003 zajišťuje Český statistický úřad (ČSÚ) realizaci každoročního **Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci** (dále jen VŠIT). Jedná se o šetření, jehož cílem je měření společnosti z hlediska přístupu k vybraným informačním technologiím (především počítačům, mobilním telefonům a internetu) a jejich šíření. Dále zkoumá přístup k vybranému softwaru a využití informačních technologií jednotlivci v běžném životě, a to primárně pro soukromé účely.

Zaměření šetření z pohledu zjišťovaných témat podléhá především potřebám Evropské komise. Struktura dotazníku na úrovni modulů a jednotlivých otázek odpovídá modelovému dotazníku Eurostatu. Z legislativního hlediska je šetření realizováno v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady Evropské unie č. 808/2004 o statistice Společenství o informační společnosti¹ včetně příslušných pravidelně schvalovaných prováděcích nařízeních. Koordinační úloha Eurostatu, včetně tematického a metodického zastřešení, umožňuje získávat údaje srovnatelné s ostatními členskými zeměmi EU² a některými partnerskými zeměmi, např. Norskem či Tureckem. Vybrané ukazatele ze šetření v jednotlivých zemích jsou pravidelně zveřejňovány v časových řadách na internetových stránkách Eurostatu³.

Publikace předkládá hlavní výsledky za samostatně hospodařící domácnosti a jednotlivce. Konstrukce hospodařící domácnosti je v souladu s § 115 občanského zákoníku založena na prohlášení osob bydlících ve vybraném bytě, že spolu trvale žijí a společně hradí náklady na své potřeby. Jednotlivci jsou v šetření VŠIT všechny **osoby šestnáctileté a starší**. Mezi šestnáctileté osoby byly zahrnuty osoby, jež dovršily tohoto věku do konce roku 2017.

Základní údaje o šetření

Název šetření:	Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci
Způsob šetření:	CAPI (osobní rozhovor s použitím počítače)
Období šetření:	2. čtvrtletí 2018
Počet otázek v dotazníku:	87
Počet bytů ve výběru:	6 780
Počet domácností ve vybraných bytech:	6 856
Počet osob ve výběru:	cca 10 000
Čistá vyšetřenost bytových jednotek:	71 %
Počet získaných dotazníků za osoby:	7 639

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0808:CS:HTML>

² Data Eurostatu zahrnují jednotlivce ve věku 16-74 let a domácnosti, v nichž žije alespoň jedna osoba spadající do tohoto věku. Český statistický úřad publikuje údaje za jednotlivce starší 16 let a za všechny domácnosti. Proto se údaje zveřejňované za Českou republiku Eurostatem a ČSÚ mírně liší.

³ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Výběrový soubor

VŠIT je domácnostní šetření s roční periodicitou, přičemž samotný sběr dat je navázán na **Výběrové šetření pracovních sil** (dále jen VŠPS)⁴. Přičlenění dotazníku VŠIT k dotazníku VŠPS umožňuje členění údajů podle široké škály demografických a sociálních charakteristik osob žijících v šetřených domácnostech.

Výběrovou jednotkou VŠIT je bytová jednotka. Bytové jednotky jsou vybírány metodou dvoustupňového pravděpodobnostního výběru. Nejprve je na prvním výběrovém stupni vybrán sčítací obvod. Na druhém výběrovém stupni jsou ve vybraných sčítacích obvodech vybírány jednotlivé byty. Výběr na prvním stupni probíhá metodou znáhodněného systematického výběru s pravděpodobnostmi vybrání úměrnými počtu trvale obydlených bytů ve sčítacích obvodech. Oporou výběru je *Registr sčítacích obvodů*⁵. Na druhém stupni se provádí prostý náhodný výběr, při němž je v každém obvodu vybráno 6 trvale obydlených bytů. Předmětem šetření jsou následně všechny domácnosti žijící v těchto bytech a všechny osoby starší 16 let obvykle bydlící v hospodařících domácnostech.

Šetření (VŠIT) je reprezentativní na populaci osob žijících na území České republiky ve věku 16 a více let. V roce 2018 se jednalo o skupinu čítající 8,8 mil. osob a 4,4 mil. domácností. Pořízená data jsou z hlediska přepočtu na základní populaci vážena poststratifikační vahou převažující jednotlivce z hlediska pohlaví, věku, kraje a ekonomické aktivity.

Třídící proměnné

Domácnosti bez dětí jsou domácnosti, ve kterých nežijí osoby patnáctileté a mladší.

Domácnosti osob starších 65 let jsou domácnosti, kde žijí pouze osoby starší 65 let.

Domácnosti osob mladších 40 let bez dětí jsou domácnosti, kde žijí pouze osoby ve věku 16 až 40 let.

Domácnosti s dětmi jsou domácnosti, ve kterých žijí osoby patnáctileté a mladší.

Příjmové kvartily: Domácnosti byly rozděleny do čtyř skupin (kvartilů) podle velikosti čistého příjmu domácnosti. V roce 2017 došlo ke změnám při výpočtu tohoto členění, proto nemusí být časové řady v tomto členění plně srovnatelné.

Ekvivalizované příjmové kvintily: Domácnosti byly rozděleny do pěti skupin (kvintilů) podle velikosti čistého příjmu připadajícího na jednu osobu v domácnosti. Celkový čistý příjem byl tedy vydělen počtem členů domácnosti s tím, že první člen domácnosti měl váhu 1, každý další dospělý člen měl váhu 0,5 a děti do 15 let dostaly váhu 0,3.

Nejvyšší dosažené vzdělání je publikováno za věkovou skupinu 25 a více let, aby byl lépe ukázán vliv vzdělání na používání informačních technologií. Mezi osobami ve věku 16–24 let je vysoký podíl osob, jejichž vzdělanostní dráhy nebyly v době šetření ukončeny. Jejich nejvyšší dosažené vzdělání je tedy podmíněno spíše věkem než vzdělanostními aspiracemi. Pro účely této publikace je nejvyšší dosažené vzdělání rozděleno na základní vzdělání, střední vzdělání bez maturity, střední vzdělání s maturitou + vyšší odborné vzdělání a vysokoškolské vzdělání.

V mezinárodním srovnání jsou údaje za kategorie vzdělání uvedeny pro věkové skupiny 25–64 let. Analytické kategorie nejvyššího dosaženého vzdělání vychází z klasifikace ISCED. Základní vzdělání

---

⁴ Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) provádí Český statistický úřad od prosince 1992 ve všech okresech České republiky. Hlavním cílem VŠPS je získávání pravidelných informací o situaci na trhu práce. Od roku 2002 jsou obsah a metodika šetření plně harmonizovány se standardy Evropské unie. Český dotazník VŠPS představuje národní mutaci povinného celoevropského šetření *Labour Force Survey* (LFS), jež podléhá *Nařízení Rady (ES) č. 577/98 o organizaci výběrového šetření pracovních sil ve Společenství*.

⁵ https://www.czso.cz/csu/rso/registr_scitacich_obvodu

(ISCED=0,1,2), středoškolské vzdělání, a to bez maturity i s maturitou a s nástavbou, (ISCED=3,4), vysokoškolské vzdělání, a to včetně vyššího odborného, (ISCED=5,6,7,8).

Ekonomická aktivita: Přiřazení ekonomické aktivity jednotlivci je provedeno na základě jeho sebezařazení. Respondent tedy volí kategorii, jež dle jeho posouzení nejlépe odpovídá jeho obvyklému ekonomickému postavení. Pracující důchodce či pracující student se tedy mohou začlenit do kategorie důchodce/student či do kategorie pracující podle své obvyklé ekonomické aktivity. Ženy na rodičovské dovolené, ženy na mateřské dovolené a ženy v domácnosti jsou seskupeny do jedné kategorie a nazvány podle nejčastěji zastoupených - 'Ženy na RD'. Muži v domácnosti se ve výběrovém vzorku významně nevyskytovali. Mezi starobní důchodce jsou počítáni starobní důchodci v řádném a v předčasném starobním důchodu. Mezi invalidní důchodce jsou počítáni důchodci v plném i částečném invalidním důchodu a lidé trvale práce neschopní ze zdravotních důvodů.

Zaměstnanecké postavení: Pracující osoby jsou rozděleny na 4 skupiny – zaměstnance, podnikatele se zaměstnanci, podnikatele bez zaměstnanců a pomáhající rodinné příslušníky. V této publikaci jsou prezentovány údaje za první tři zmiňované skupiny. Skupina pomáhajících rodinných příslušníků nebyla ve výběrovém souboru dostatečně zastoupena, a proto nebylo možné údaje za tuto skupinu publikovat.

Členění podle typu zaměstnání (třídy ISCO):

1 *Zákonodárci a řídící pracovníci* – zahrnuje:

- 11 Zákonodárci, nejvyšší státní úředníci a nejvyšší představitelé společností
- 12 Řídící pracovníci v oblasti správy podniku, obchodních, administrativních a podpůrných činností
- 13 Řídící pracovníci v oblasti výroby, informačních technologií, vzdělávání a v příbuzných oborech
- 14 Řídící pracovníci v oblasti ubytovacích a stravovacích služeb, obchodu a ostatní řídící pracovníci

2 *Specialisté* – zahrnuje:

- 21 Specialisté v oblasti vědy a techniky
- 22 Specialisté v oblasti zdravotnictví
- 23 Specialisté v oblasti výchovy a vzdělávání
- 24 Specialisté v obchodní sféře a veřejné správě
- 25 Specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií
- 26 Specialisté v oblasti právní, sociální, kulturní a v příbuzných oblastech

3 *Techničtí a odborní pracovníci* – zahrnuje:

- 31 Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky
- 32 Odborní pracovníci v oblasti zdravotnictví
- 33 Odborní pracovníci v obchodní sféře a veřejné správě
- 34 Odborní pracovníci v oblasti práva, kultury, sportu a v příbuzných oborech
- 35 Technici v oblasti informačních a komunikačních technologií

4 *Úředníci* – zahrnuje:

- 41 Všeobecní administrativní pracovníci, sekretáři a pracovníci pro zadávání dat a zpracování textů
- 42 Pracovníci informačních služeb, na přepážkách a v příbuzných oborech
- 43 Úředníci pro zpracování číselných údajů a v logistice
- 44 Ostatní úředníci

5 *Pracovníci ve službách a prodeji* – zahrnuje:

- 51 Pracovníci v oblasti osobních služeb
- 52 Pracovníci v oblasti prodeje
- 53 Pracovníci osobní péče v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a v příbuzných oblastech
- 54 Pracovníci v oblasti ochrany a ostražky

6 *Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství* – zahrnuje:

- 61 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství
- 62 Kvalifikovaní pracovníci v lesnictví, rybářství a myslivosti
- 63 Farmáři, rybáři, lovci a sběrači samozásobitelé

7 *Řemeslníci a opraváři* – zahrnuje:

- 71 Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů)
- 72 Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech
- 73 Pracovníci v oblasti uměleckých a tradičních řemesel a polygrafie
- 74 Pracovníci v oboru elektroniky a elektrotechniky
- 75 Zpracovatelé potravin, dřeva, textilu a pracovníci v příbuzných oborech
- 8 *Obsluha strojů a zařízení, montéři* – zahrnuje:
  - 81 Obsluha stacionárních strojů a zařízení
  - 82 Montážní dělníci výrobků a zařízení
  - 83 Řidiči a obsluha pojízdných zařízení
- 9 *Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci* – zahrnuje:
  - 91 Uklízeči a pomocníci
  - 92 Pomocní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství
  - 93 Pomocní pracovníci v oblasti těžby, stavebnictví, výroby, dopravy a v příbuzných oborech
  - 94 Pomocní pracovníci při přípravě jídla
  - 95 Pracovníci pouličního prodeje a poskytování služeb
  - 96 Pracovníci s odpady a ostatní pomocní pracovníci

Údaje za kategorii 0 Zaměstnanci v ozbrojených silách nejsou v rámci šetření publikovány, protože tato kategorie nebyla ve výběrovém souboru dostatečně zastoupena.

Vysvětlivky k publikovaným údajům

Referenční období: Informace o domácnostech se vztahují k okamžiku šetření. Využívání jednotlivých druhů zařízení k přístupu na internet je sledováno za poslední 3 měsíce před šetřením. U většiny internetových činností vykonávaných pro soukromé účely jsou referenčním obdobím poslední 3 měsíce před šetřením. U využívání služeb sdílené ekonomiky, zajišťování ubytování, sjednávání finančních služeb, použití internetu ve vztahu k veřejné správě a použití identifikačních metod na internetu je referenčním obdobím posledních 12 měsíců před šetřením. U nakupování online se frekvence nákupů a částka utracená za nákupy sleduje za poslední 3 měsíce před šetřením, druhy zboží a služeb a také země původu prodejce jsou sledovány v posledních 12 měsících před šetřením. Moduly o počítačových kurzech, zajištění práce přes internet a část modulu o používání IT v práci jsou zjišťovány také za posledních 12 měsíců.

Spolehlivost údajů: Úhrny menší než 5 tisíc osob jsou považovány za údaje s velmi nízkou spolehlivostí. V případě, že se daný jev (ukazatel) nevyskytoval, je uvedena „-“. „.“ značí, že je údaj nespolehlivý (ovšem z jiného důvodu, než že je úhrn menší než 5 tisíc osob) nebo, že se jev v daném roce nezjišťoval.

Krajské srovnání: Data pro krajské srovnání jsou počítána jako tříletý klouzavý průměr, jelikož velikost výběrového souboru není dostatečná pro publikování krajských údajů za každý rok samostatně. Tj. např. za rok 2016 je údaj v krajském členění vypočítán jako vážený aritmetický průměr za roky 2015, 2016 a 2017.

Mezinárodní srovnání: Poslední dostupné údaje pro mezinárodní srovnání se vztahují k roku 2017. Údaje se týkají pouze věkové skupiny jednotlivců 16 až 74 let (a to i v případě ČR). Stejně tak v případě domácností se údaje, které Eurostat uvádí za české domácnosti, mírně liší od údajů, které za ČR publikuje ČSÚ. Eurostat do údajů, které publikuje, zahrnuje pouze domácnosti, v nichž žije alespoň jedna osoba ve věku 16 až 74 let. ČSÚ standardně uvádí data za všechny domácnosti.

Definice a vysvětlivky k jednotlivým sledovaným ukazatelům

1. Počítače a internet v domácnostech

Počítače

Domácnosti s počítačem jsou všechny domácnosti, jež v době šetření uvedly, že alespoň jeden člen jejich domácnosti měl doma přístup k počítači. Domácnost nemusela počítač vlastnit, mohla také používat počítač služební. Počítač musel být přítomný v domácnosti alespoň občas. Mezi počítače jsou pro účely tohoto šetření započítávány **stolní** a přenosné počítače. Přenosné počítače zahrnují **notebooky** a **tablety**.

Internet

Domácnosti s internetem jsou všechny domácnosti, pro něž v době šetření platilo, že alespoň jeden jejich člen měl doma přístup k internetu, a to přes jakékoliv zařízení (tj. včetně mobilního telefonu).

Způsob připojení domácnosti k internetu zahrnuje pouze typ připojení domácnosti k internetu dodávaný poskytovatelem jako takový, a nikoli způsob případného sdílení tohoto připojení více počítači v rámci jedné domácnosti. V minulosti mohly být domácnosti připojeny nízkorychlostně (např. přes ISDN linku) nebo vysokorychlostně. V současnosti se již zpravidla používá připojení vysokorychlostní. Výčet následujících pěti druhů připojení pokrývá všechny typy vysokorychlostního připojení používaného v domácnostech.

- **ADSL nebo jiné DSL technologie** označují širokopásmový přístup k síti internet pomocí technologie DSL (*Digital Subscriber Line*), která umožňuje širokopásmové připojení prostřednictvím kovového účastnického vedení (telefonní linky). V současnosti je nejčastěji využívaný typ ADSL, který se vyznačuje asymetrickým připojením, kdy je rychlost dat přenášených k uživateli (*download*) vyšší než rychlost dat odcházejících od uživatele (*upload*).

- **Připojení přes kabelovou TV** je připojení k internetu využívající rozvodů kabelové televize. Pro přístup na internet tedy není potřeba, aby domácnost měla telefonní rozvody. Jedná se o vysokorychlostní připojení, které je nejčastěji k dispozici ve městech, méně často na vesnicích.

- **Bezdrátové připojení (Wi-Fi od lokálního poskytovatele)** je typ připojení k internetu, kdy se domácnost připojuje k internetu přes některou z bezdrátových technologií, vyjma mobilních technologií (jako je GPRS, EDGE a 3G/UMTS). Vysílač je často umístěn na obecním úřadě či jiné veřejné budově a domácnost se připojuje pomocí přijímače, který je zpravidla umístěn v prostoru domácnosti či v její blízkosti, např. na střeše. Bezdrátové připojení je častější na vesnicích, ve městech je méně časté. Toto připojení musí být dodáváno poskytovatelem, a nikoli realizované vlastními silami uživatele (nejedná se o tzv. Wi-Fi router).

- **Mobilní připojení** je nejčastěji realizováno přes mobilní telefon, datovou kartu do počítače nebo přes mobilní modem v podobě USB klíčenky. Může být využíváno pro připojení na celé řadě zařízení, nejčastěji na mobilním telefonu, tabletu či notebooku.

- **Optické připojení** označuje připojení k internetu pomocí optických vláken, která přenášejí signály prostřednictvím světla. Vláknata jsou používána namísto kovových vodičů, neboť jsou signály přenášeny s menší ztrátou a vlákna jsou navíc imunní vůči elektromagnetickému rušení.

Wi-Fi Router je zařízení, které bezdrátově rozvádí internet v rámci domácnosti a je umístěno zpravidla v prostoru domácnosti či obývaného objektu.

2. Používání internetu jednotlivci

Použití internetu se zjišťuje jak pro soukromé, tak pro pracovní účely či jakékoliv jiné účely. Internet mohl být tedy použit doma, ve škole, v práci, v kavárně nebo kdekoli jinde. Internet mohl být využíván na jakémkoli zařízení (stolním počítači, notebooku či tabletu, mobilním telefonem, chytré televizi, čtečce knih apod.).

Frekvence používání internetu se zjišťuje jako obvyklá frekvence použití v posledních 3 měsících. Delší změna v ustáleném režimu uživatele (např. dovolená, pobyt v nemocnici apod.) se nebere v potaz. Respondenti, kteří používají internet denně v práci, ale doma (např. o víkendu) ho nepoužívají, se mohli zařadit do možnosti „Několikrát denně“ nebo „Každý den nebo skoro každý den“. Do možnosti „Alespoň jednou za týden“ se zařadily osoby, které obvykle používají internet 1-4 dny v týdnu.

3. Používání počítače a jiných zařízení k přístupu na internet

Použití internetu na **stolním počítači, notebooku a tabletu** je zjišťováno pro jakékoliv účely (tedy především pro soukromé a pracovní) a z jakéhokoliv místa. V případě notebooku a tabletu je pak zjišťováno samostatně, zda jednotlivec použil internet na těchto zařízeních mimo domov či pracoviště, tedy jestli využil možnosti jejich mobility. Vedle toho je v šetření zjišťován přístup na internet prostřednictvím dalších zařízení, jako jsou **čtečky elektronických knih, MP3 či MP4 přehrávače, herní konzole nebo chytré hodinky**.

4. Používání mobilního telefonu a internetu na mobilním telefonu

Chytrý telefon (tzv. smartphone) je telefon se zabudovaným operačním systémem. Většina chytrých telefonů je dotyková, ale existují i výjimky, které mohou být ovládány tlačítky. Uživatel může na chytrém telefonu používat internet, a to včetně stahování mobilních aplikací.

Telefon bez operačního systému je většinou ovládán tlačítky, ale existují i dotykové. Přes některé telefony bez operačního systému se lze připojit k internetu, avšak využívání internetu není tak pohodlné jako na chytrém telefonu a nelze využívat všech služeb, např. stahovat mobilní aplikace.

Internet na mobilním telefonu zahrnuje přístup k internetu přes mobilní síť od operátora i přes Wi-Fi. Uživatelé se připojují především na chytrých telefonech, ale lze ho využít i na některých telefonech bez operačního systému.

Datový tarif poskytují mobilní operátoři svým klientům jako placenou službu, díky níž se lze připojit z mobilního telefonu na internet. Připojení mobilního telefonu k internetu probíhá přes mobilní telefonní síť. K internetu se lze připojit tam, kde je signál mobilního operátora.

Wi-Fi připojení na internet probíhá přes lokální bezdrátovou síť. Provozovatelem vysílače může být právnická i fyzická osoba. Typickým příkladem jsou domácí bezdrátové sítě, lokální bezdrátové sítě kaváren, nemocnic, letišť, dopravních prostředků, škol apod. Wi-Fi připojení je většinou zdarma, ale může být i zpoplatněné (např. na letišti), případně časově omezené.

Antivirový program sleduje všechna nejpodstatnější vstupní/výstupní místa, kterými by mohly do počítačového systému proniknout viry.

Mobilní aplikace je softwarová aplikace, která je vytvořená speciálně pro chytré telefony, tablety a další malá zařízení. Tyto aplikace jsou vytvářeny tak, aby se daly jednoduše ovládat dotykem a seděly na malé obrazovky. Při koupi nového telefonu jsou již některé aplikace jeho součástí, jiné si může uživatel do telefonu stáhnout.

Zablokování přístupu k osobním údajům je umožněno u některých mobilních aplikací. Omezení přístupu se může vztahovat na polohu, seznam kontaktů či přístup k fotkám. Přístup může být omezen na dobu používání aplikace nebo na přístup pouze k některým údajům. Zahrnuty jsou ale i případy, kdy uživatel zamezí přístupu k osobním údajům všem aplikacím.

5. Komunikace na internetu

Údaje o činnostech zařazených do „komunikace na internetu“ zahrnují pouze ty případy, kdy byly tyto činnosti vykonány pro soukromé účely.

Elektronická pošta (e-mail) je elektronický komunikační systém umožňující přijímání a odesílání zpráv přes internet.

Telefonování přes internet představuje telefonický rozhovor uskutečněný zpravidla bezplatně přes internetové připojení. Hovory jsou zprostředkovány pomocí softwaru nainstalovaného do počítače či mobilního telefonu volajícího i volaného (nejčastěji WhatsApp či Skype).

Sociální sítě slouží k propojení velkého množství lidí na internetu a umožňují uživatelům sdružovat se, komunikovat a sdílet informace s dalšími uživateli. Mezi nejrozšířenější sociální sítě patří Facebook, Twitter či Instagram. Sociálních sítí se účastní takové osoby, které mají svůj profil na některé ze sociálních sítí a k tomuto profilu se přihlásily alespoň jednou v posledních 3 měsících.

6. Sociální sítě

Sociální sítě slouží k propojení velkého množství lidí na internetu a umožňují uživatelům sdružovat se, komunikovat a sdílet informace s dalšími uživateli. Mezi nejrozšířenější sociální sítě patří Facebook, Twitter či Instagram. Osoba použila sociální sítě pro soukromé účely, pokud má na některé sociální síti vlastní profil, ke kterému se přihlásila alespoň jednou v posledních 3 měsících. Použití pro pracovní účely bylo sledováno s referenčním obdobím 'obvykle alespoň jednou týdně'

Využití sociálních sítí k prodeji zboží či služeb zahrnuje prodej přes specializované skupiny i prodej uskutečněný na základě sdílení prodávaného zboží na vlastním profilu.

Využití sociálních sítí k zajištění ubytování či spolujízdy od soukromých osob zahrnuje použití specializovaných skupin na sociálních sítích ke sjednání ubytování v soukromí nebo k domluvení si spolujízdy.

Využití přihlašovacích údajů k sociálním sítím na jiných stránkách než na sociálních sítích zahrnuje použití těchto údajů na některých stránkách či v aplikacích, kde si uživatel nemusí zakládat nový profil, ale lze se tam přihlásit pomocí účtu některé ze sociálních sítí. Stránka či aplikace při pokusu o přihlášení nabídne uživateli několik možností přihlášení, kde vedle klasické registrace a následného přihlášení lze také využít alternativní možnost přihlášení přes podporované sociální sítě. Pokud uživatel má účet na nabízené sociální síti, tak stačí kliknout na tlačítko vybrané sítě a stránka ho zalogue pomocí těchto údajů.

7. Vyhledávání vybraných informací na internetu

Vyhledávání informací o zboží a službách zahrnuje vyhledávání informací na jakýchkoliv webových stránkách, včetně srovnávačů cen či stránek pro sdílení recenzí spotřebitelů.

Vyhledávání informací o zdraví zahrnuje hledání informací o nemocech, jejich prevenci, léčebných prostředcích a doplňcích stravy. Může probíhat na jakýchkoliv internetových stránkách, včetně internetových poraden, webových stránek lékáren či prodejců zdravotnických potřeb, stránek věnujících se zdravému životnímu stylu apod.

Vyhledávání informací o cestování a ubytování zahrnuje hledání informací na jakýchkoliv webových stránkách, včetně cestovatelských serverů (např. TripAdvisor), prodejců letenek, jízdenek, stránek konkrétních ubytovacích zařízení či srovnávačů služeb spojených s cestováním či ubytováním (např. Trivago). Započítává se také vyhledávání jízdních řádů a spojů (např. na idos.cz).

8. Používání internetu k činnostem souvisejícím se zdravím

Vyhledávání informací o zdraví zahrnuje hledání informací o nemocech, jejich prevenci, léčebných prostředcích a doplňcích stravy. Může probíhat na jakýchkoliv internetových stránkách, včetně internetových poraden, webových stránek lékáren či prodejců zdravotnických potřeb, stránek věnujících se zdravému životnímu stylu apod.

Konzultace s lékařem přes webové stránky je činnost, při které respondent vložil své dotazy do vyhrazeného formuláře na webových stránkách. Na položený dotaz odpověděl konkrétní lékař či specialista. Nejedná se o informační servery, na nichž si laická veřejnost vyměňuje své zkušenosti. Lékař pacientovi (respondentovi) odpovídá formou soukromé zprávy (pro ostatní uživatele neviditelné) či veřejné (viditelné dalším uživatelům).

Objednání se k lékaři přes webové stránky je činnost, kdy respondent využil webových stránek lékaře či zdravotního zařízení ke sjednání konkrétního termínu osobní konzultace, vyšetření či zákroku. Zahrnuje i objednání do nemocnice. Nejedná se o komunikaci prostřednictvím e-mailu.

9. Používání internetu k činnostem souvisejícím s cestováním

Specializované stránky na zprostředkování ubytování zahrnují internetové portály, umožňující majitelům hotelů, penzionů a dalších komerčních ubytovacích zařízení, aby na nich nabízeli své kapacity. Pro uživatele stránek (potenciální hosty) jsou takové stránky výhodné, jelikož poskytují přehled o nabídce ubytování, jednotlivé nabídky je snadné porovnávat a vybírat nejvhodnější nabídku. U jednotlivých nabídek lze čerpat ze zkušeností ostatních zákazníků. Jedná se např. o Booking.com či Trivago.

Stránky cestovní kanceláře či agentury zahrnují sjednávání ubytování na stránkách cestovních kanceláří či agentur bez ohledu na to, o jaký druh ubytování se jedná nebo v jaké kombinaci s jinými službami bylo nakoupeno.

Stránky konkrétního ubytovacího zařízení zahrnují sjednání ubytování na stránkách, které provozuje přímo ubytovací zařízení, např. hotely, penziony, kempy apod. Stránky konkrétních ubytovacích zařízení, které jsou provozovány soukromými osobami a splňují tedy definici ubytování v rámci sdílené ekonomiky, zahrnuté nejsou.

10. Použití internetu pro zábavu

On-line hraní/stahování počítačových her zahrnuje hraní her on-line (přímo na internetu) nebo stahování her do počítače. Hry může přes internet hrát i větší počet hráčů najednou.

Poslech rádia na internetu probíhá přes webové stránky či aplikace rozhlasových programů (např. rozhlas.cz, frekvence1.cz, evropa2.cz, impuls.cz). Na stránkách lze přehrávat živé vysílání (shodné s vysíláním šířeným rádiovými vlnami) nebo pořady volené z katalogu pořadů či archivu.

Přehrávání hudby na internetu (např. na YouTube, Spotify) zahrnuje poslech živého či archivního vysílání mimo rozhlasové vysílání prostřednictvím internetu (i přes mobilní aplikace). Jde o poslech hudebních nahrávek vybraných z online hudebních katalogů (např. Spotify, SoundCloud). Zahrnuje také poslech hudby na víceúčelových stránkách (např. YouTube). Důležité je, aby jedinec navštívil stránky za účelem poslechu hudby.

Poslech hudby celkem zahrnuje poslech rádia na internetu a přehrávání hudby na internetu.

Sledování televize na internetu zahrnuje sledování pořadů klasických televizních stanic (např. České televize, FTV Prima, TV Nova) dostupných zdarma na jejich webových stránkách (např. na iVysílání České televize, iPrima či novaPLUS). Vysílání může probíhat živě, nebo může být uloženo v archivu na webových stránkách.

Sledování internetové televize (např. na Streamu, Playtvaku či DVTv) probíhá na webových stránkách těchto televizí. Tyto televize nemají svůj protějšek v klasickém televizním vysílání, ale fungují pouze na internetu.

Sledování videa na stránkách určených ke sdílení (např. na YouTube či Vimeu) zahrnuje sledování videí na internetových stránkách, kam je vložili jiní uživatelé. Takové stránky jsou zpravidla zdarma, jsou financované ze zveřejňování reklam. Jedná se o specializované stránky určené ke sdílení videí, nezapočítávají se sociální sítě.

Sledování videa z placených stránek (např. na Netflixu, Voyu, HBO GO či DIGI2GO) zahrnuje sledování jakýchkoliv videí za poplatek. Pro využívání těchto služeb se musí uživatel zaregistrovat na webových stránkách poskytovatele a následně za tyto služby platit. Jedná se o sledování filmů/seriálů či jiného videa na specializovaných stránkách, kde si mohou uživatelé vybrat z filmového katalogu, co a kdy budou sledovat.

11. Prodej přes internet

Prodej přes specializované stránky a aplikace s přímou možností koupě (např. Aukro, eBay či Airbnb) zahrnuje prodej na internetových stránkách, kde zájemce kliknul na ‚tlačítko košíku‘ a tím provedl transakci, kde si zboží rezervoval, a také si vybral možnost platby a dopravy.

Prodej přes inzertní stránky a aplikace (např. Bazoš, Mimibazar, Letgo či Vinted) zahrnuje prodej na webových stránkách či přes aplikace, kde nebylo možné provést celou transakci online (např. tyto stránky neumožňují platbu kartou).

Prodej přes sociální sítě zahrnuje takové transakce, kdy se kupující a prodávající domluví na sociálních sítích, nikoliv však výhradně přes chat. Tato činnost zahrnuje prodej přes specializované skupiny i prodej uskutečněný na základě sdílení prodávaného zboží na vlastním profilu. Na Facebooku existuje také speciální stránka pro prodej či nákup (tzv. Marketplace).

12. Vzdělávání se v oblasti výpočetní techniky

Účast v počítačovém kurzu zahrnuje oficiální kurzy k jakékoliv výpočetní technice – převážnou část kurzů výpočetní techniky tvoří počítačové kurzy, ale lze sem zařadit i kurzy ovládání chytrého telefonu či jiného

chytrého zařízení (např. digitalizovaného zařízení používaného v práci). Řadíme sem kurzy poskytované zaměstnavatelem, školou, neziskovými či státními institucemi, či firmami zaměřenými na vzdělávání.

Získání počítačových znalostí samostudiem může probíhat např. studováním návodu, vyhledáváním na internetu či zhlédnutím instruktážního videa.

Získání počítačových znalostí zaučováním na pracovišti zahrnuje neformální zaučování od kolegů či nadřízených.

13. Používání vybraných finančních služeb online

Internetové bankovníctví představuje ovládání bankovního účtu prostřednictvím internetu. Internetové bankovníctví umožňuje například kontrolu zůstatku na bankovním účtu, zadání platebního příkazu, trvalých plateb, nastavování limitů výběrů z bankomatu apod.

Sjednání pojištění on-line zahrnuje sjednání jakéhokoliv pojištění (např. cestovního, majetkového, úrazového, pojištění vozidel). Započítáno bylo i pojištění sjednané dohromady s jiným produktem (jako balíček), např. cestovní pojištění zakoupené dohromady s letenkou.

Sjednání půjčky či úvěru proběhlo přes internet. Započítány jsou pouze půjčky a úvěry od finančních institucí, nikoliv od soukromých osob.

Prodej či nákup cenných papírů zahrnuje prodej či nákup akcií, dluhopisů, podílových listů a dalších investičních aktiv přes internet. Nakupující mohl sjednat nákupy/prodeje u společnosti (či přes brokera), se kterou (kterým) přichází do styku poprvé, nebo mohl opětovně nakoupit/prodat finanční aktiva u společnosti (či přes brokera), se kterou (kterým) měl již zaběhlou spolupráci. V případě nákupu či prodeje cenných papírů přes brokera (zprostředkovatele) je většinou využívána speciální online aplikace (např. eBroker, BrokerJet), kde je nutné se zaregistrovat.

14. Identifikace na internetu

Přihlášení pomocí uživatelského jména a hesla může být použito při přihlašování do široké škály aplikací a online služeb. Nejčastěji je kombinace jména a hesla využívána při přihlašování do e-mailu, internetového bankovníctví či při nakupování online.

SMS kód (např. k potvrzení plateb v internetovém bankovníctví) je náhodně vygenerovaný jednorázový kód, který osoba obdrží v SMS zprávě a následně zadá na příslušnou webovou stránku. Tato metoda je často používaná při přihlašování do internetového bankovníctví či při potvrzování plateb v internetovém bankovníctví.

Elektronický identifikační certifikát je uložen v počítači (nebo může být např. i na flash disku) a pro elektronické ověření identity pro danou online službu se načte z daného zařízení. Uživatel tak musí na dané stránce zadat cestu k certifikátu. Někteří uživatelé nemusí cestu k certifikátu zadávat vždy, protože ji mají uloženou v prohlížeči, ale i tak je certifikát použit při ověřování identity, a proto by i takové případy měly být zahrnuty.

Využití přihlašovacích údajů k sociálním sítím na jiných stránkách než na sociálních sítích zahrnuje použití těchto údajů na některých stránkách či v aplikacích, kde si uživatel nemusí zakládat nový profil, ale lze se tam přihlásit pomocí účtu některé ze sociálních sítí. Stránka či aplikace při pokusu o přihlášení nabídne uživateli několik možností přihlášení, kde vedle klasické registrace a následného přihlášení lze také využít alternativní možnost přihlášení přes podporované sociální síť. Pokud uživatel má účet na nabízené sociální síti, tak stačí kliknout na tlačítko vybrané sítě a stránka ho zaloguje pomocí těchto údajů.

Bezpečnostní token se používá namísto hesla nebo jako doplněk k ověření, že uživatel je tím, za koho se vydává. Token je tedy elektronický klíč, který lze využít např. při přihlašování do internetového bankovníctví nebo do datové schránky.

Čipová karta s elektronickým podpisem společně se čtečkou těchto karet (např. pro přihlašování do internetového bankovníctví nebo potvrzování plateb) slouží k ověření identity při využívání online služeb. Jedná se o digitální certifikát ve formě karty, pro její načtení musí být k počítači připojena speciální čtečka.

15. Použití internetu ve vztahu k veřejné správě

Veřejná správa je pro účely tohoto šetření členěná na úřady a na instituce, které poskytují veřejné služby. Do těchto institucí patří především školy, knihovny a lékařská zařízení. Údaje za mezinárodní srovnání jsou publikovány pouze za veřejnou správu celkem.

Vyhledávání informací na webových stránkách zahrnuje vyhledávání jakýchkoliv informací na webových stránkách úřadů nebo institucí, které poskytují veřejné služby. Z hlediska elektronické interakce občanů s úřady či institucemi poskytujícími veřejné služby představuje vyhledávání informací na jejich stránkách první stupeň takové interakce.

Stáhnutí nebo vytisknutí formuláře z webových stránek označuje činnost, při níž si respondent stáhne z webových stránek formulář, ručně nebo na počítači ho vyplní, vytiskne, podepíše a doručí (osobně, poštou či v e-mailu naskenovaný) na úřad / do instituce. Za stáhnutí formuláře se považuje i to, když respondent vyplní formulář přímo na www stránkách úřadu, následně si vyplněný formulář vytiskne, ručně podepíše a doručí (osobně, poštou či naskenovaný v e-mailu). Transakce vyplnění a odeslání formuláře tedy probíhá elektronickou cestou pouze částečně.

Vyplnění a on-line odeslání formuláře představuje činnost, při níž respondent vyplní formulář přímo na webových stránkách (správnost vyplnění je většinou kontrolována počítačem) a z webových stránek přímo odešle. Takto se v současnosti dá zaslát např. podání finanční správě nebo přihláška ke studiu na řadě vysokých škol. Do odeslání online formuláře se počítá také vyplnění webového formuláře na objednání s k lékařem či rezervace knihy v knihovně přes webový formulář na jejich stránkách. On-line odeslání formuláře představuje nejvyšší stupeň elektronické interakce mezi občanem a státem.

16. Nakupování přes internet

Nákup přes internet znamená zakoupení nebo objednání zboží či služeb přes webové stránky či aplikace. Nezapočítává se, proběhl-li nákup prostřednictvím e-mailu, SMS či MMS.

Nákup pro soukromé účely znamená nákup pro vlastní potřebu, potřebu rodiny, známých, přátel apod., neznamená nákup pro potřeby zaměstnavatele, živnost či výkon povolání, pro potřeby škol, úřadů, farností a dalších organizací.

Mezi nákupy se započítávají nákupy **zboží a služeb**, a to včetně zboží v elektronické podobě, které si spotřebitel stáhne či používá na webových stránkách. Mezi takové služby patří např. sledování placených filmů. Započteny jsou také nákupy od ostatních soukromých osob, které proběhly přes webové stránky a aplikace určené k nákupu (např. Aukro či Airbnb).

Platba nakoupeného zboží či služeb nemusela probíhat přes internet, zboží či služby mohly být hrazeny také při dodání zásilky na dobírku či při osobním odběru.

17. Zboží a služby nakupované přes internet

Druhy zboží

Oblečení, obuv, módní doplňky zahrnují oblečení, obuv a módní doplňky na běžné nošení. Specializované oblečení a obuv na sport, které je používáno výhradně ke sportovním účelům, je zahrnuto do kategorie Sportovní potřeby.

Sportovní potřeby zahrnují pomůcky, nářadí a technické vybavení pro sport (např. míče, rakety, chrániče, lyže, činky, kola apod.). Sportovní potřeby zahrnují také speciální oblečení či obuv určené pro výkon konkrétního sportu (lyžáky, potápěčská výbava, přilba na kolo apod.).

Filmy, hudba zahrnují jak filmy a hudbu na fyzických nosičích, tak hudbu a filmy stažené či přístupné na webových stránkách, za které uživatel zaplatil.

Knihy, učebnice, tisk zahrnují jak produkty zakoupené v tištěné formě, tak i e-knihy či zpoplatněné elektronické noviny a časopisy.

Bílá technika a spotřebiče pro domácnost zahrnují běžné domácí elektrospotřebiče (např. mixéry, žehličky, toastovače, sušičky ovoce, zvlhčovače vzduchu). Z větších spotřebičů sem patří chladničky, pračky, mrazáky, elektrické a plynové sporáky, sušičky prádla či myčky nádobí.

Mobily, TV, fotoaparáty (včetně příslušenství) zahrnují televize a drobnou elektroniku (např. mobilní telefony či fotoaparáty) a příslušenství (např. obaly na telefony). Počítačový hardware ani software zahrnutý nejsou.

Jiné vybavení bytu/domácnosti zahrnuje vybavení domácnosti, které se neřadí do bílé techniky a spotřebičů pro domácnosti ani do elektroniky, počítačů a softwaru. Jedná se tedy např. o nábytek, nádobí, dekorace, umělecké předměty, sběratelské a starožitné předměty, nářadí, zahradnické potřeby, potřeby pro domácí zvířata (vyjma krmiva pro domácí mazlíčky). Dále zahrnuje také jízdní kola, součástky automobilů (např. pneumatiky) či motocyklů.

Druhy služeb

Ubytování zahrnuje závazné rezervace jakéhokoliv placeného ubytování (např. hotelů). Zahrnuje i rezervaci ubytování v soukromí. Platba může být uskutečněna prostřednictvím internetu nebo až v místě ubytování.

Doprava zahrnuje letenky, jízdenky, pronájem auta, spolujízdu, jízdenky MHD a jakékoliv další způsoby přepravy zajištěné přes internet.

Vstupenky na kulturní či sportovní akce zahrnuje objednání jakýchkoliv vstupenek na kulturní či sportovní akce, např. vstupenky do kina, divadla, na festival či fotbalový zápas.

Služby sdílené ekonomiky zahrnují ubytování a spolujízdu, které si jednotlivci sjednají u jiných soukromých osob. Internetové stránky, umožňující setkání poptávky a nabídky mezi soukromými osobami, dělíme na stránky přímo k tomu určené a na ostatní stránky (např. sociální sítě), které nejsou k těmto transakcím přímo určené, ale také se k tomuto účelu používají.

Specializované stránky na sjednávání ubytování od soukromých osob jsou platformy napomáhající fyzickým osobám vyhledávat a poskytovat ubytování. Propojují poptávku po ubytování s nabídkou. Poskytovateli jsou v tomto případě fyzické osoby, jež mohou pronajímat vlastní byt, dům či pokoj. Typickými příklady takových platforem je Airbnb či e-Chalupy.

Spolujízda je termín používaný pro sjednávání jízdy od soukromých osob. Zahrnuta je jak klasická spolujízda, tak jízda typu Uber, kde sice spotřebitel nepocituje velké rozdíly oproti klasické taxislužbě, ale poskytovatelem jízdy je z právního pohledu soukromá osoba.

18. Používání informačních technologií v práci

Mezi **počítače** byly v rámci otázek tohoto oddílu zařazeny stolní počítače, notebooky, tablety a také chytré telefony, pokud osoby využívaly jejich chytré funkce, tj. funkce, které by nemohly využívat na telefonech bez operačního systému.

Mezi **jiná zařízení s operačním systémem** byly zařazeny především elektronické pokladny, zařízení v dopravních prostředcích (a to včetně GPS navigací), zařízení ve výrobních linkách (např. CNC stroje) a zařízení pro kontrolu stavu zásob.

Jiná zařízení se zabudovaným operačním systémem

Elektronická pokladna zahrnuje jak pokladny v obchodech, tak pokladny v restauracích (a to pokladny fixní i přenosné), dále jsou zahrnuty platební terminály, které slouží k provedení bezhotovostní transakce platební kartou.

Zařízení v dopravním prostředku zahrnuje satelitní navigační systémy (tzv. GPS), dále zahrnuje také čipové (paměťové) karty řidiče pro digitální tachograf - ty slouží k provádění záznamů o pracovní době, o dodržování stanovených dob řízení, bezpečnostních přestávek a dob odpočinku řidičů (především v kamionech). Do této kategorie se řadí také průvodčí ve vlaku, kteří načítají jízdenky pomocí speciální čtečky.

Zařízení ve výrobní lince zahrnuje CNC stroje ovládané prostřednictvím počítače (např. CNC frézy, plazmové řezačky, obrábění elektrickým výbojem, CNC vrtačky, vyšívací stroje, dřevěné routery, zpracování plechu, ohýbačky drátu, stroje pro řezání vodním paprskem, řezání laserem, brusky, 3D tisk, indukční kalení, svařování pod tavidlem, řezání skla), automatické a poloautomatické NC stroje (stavebnictví, těžba), průmyslové roboty – např. robot v automobilovém průmyslu, který se může používat při montáži, svařování či při kontrole kvality pomocí robotického ramene s účinnou kamerou.

Zařízení pro kontrolu stavu zásob zahrnuje skladovací a logistické systémy. Jedná se např. o čtečky kódů, kterými pracovník načte kódy zboží a následně dostane zprávu o stavu zásob ve skladu.

Vybrané činnosti vykonávané pro pracovní účely na počítači

Práce s databázemi zahrnuje jakoukoliv (i základní) práci s databázemi, např. vkládání dat do databáze, hledání v databázi, filtrování apod.

Sociální sítě pro pracovní účely se používají ke komunikaci a spolupráci. Může se jednat např. o správu firemního profilu na sociálních sítích.

Práce s kancelářským softwarem (např. Word, Excel) slouží k vytváření nebo úpravám elektronických dokumentů (především textů, tabulek nebo prezentací).

Používání specifického softwaru (např. účetní, grafický) zahrnuje také vnitřní (podnikový/firemní) software. Do této kategorie patří jak placený, tak volně přístupný software.

Programování zahrnuje používání programovacích jazyků (např. Java, C, Python, Pascal), psaní skriptů (např. PHP, JavaScript), zdrojových kódů, formátování a generování nástrojů, binární nástroje pro analýzu kompatibility, nástroje pro kontrolu kódu, generátory dokumentace, generátory rozhraní aj.

Seznam zkratek

ADSL – Assymetric Digital Subscriber Line, č. asymetrická digitální účastnická linka

CAPI – Computer-assisted Personal Interviewing, č. rozhovor tazatele s respondentem s pomocí počítače

CD – Compact Disc, č. kompaktní disk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DSL – Digital Subscriber Line, č. digitální účastnická linka

EDGE – Enhanced Data Rates for GSM Evolution, č. vylepšený systém GPRS

EU – Evropská unie

FB – Facebook

GPRS – General Packet Radio System, č. mobilní internet

HBO – Home Box Office, č. komerční televizní stanice

I(C)T – informační (a komunikační) technologie

ISCED – International Standard Classification of Education, č. Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání

ISCO – International Standard Classification of Occupations, č. Klasifikace zaměstnání

ISDN – Integrated Services Digital Network, č. digitální síť integrovaných služeb

MD/RD – mateřská, rodičovská dovolená

MMS – Multimedia Messaging Service, č. multimediální krátká textová zpráva

MS – Microsoft

SMS – Short Message Service, č. krátká textová zpráva

TV – televize

USB – Universal Serial Bus, č. univerzální sériová sběrnice (způsob připojení periférií k počítači)

UMTS – Universal Mobile Telecommunication System, č. nástupce mobilní sítě GSM umožňující rychlý přenos dat

VDSL – Very High Speed DSL, č. vysokorychlostní DSL

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠIT – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil

3G – third generation, č. třetí generace (týká se mobilních zařízení)